

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
ymparistoluvat.etela@avi.fi

Viite ESAVI/26030/2024 Maankaatopaikan ympäristölupa ja toiminnan aloittamislupa, Kokemäki

Asia Muistutus Väyläviraston ympäristölupahakemuksesta

Yhteystiedot ja muistutuksen antaja

Kokemäen Vesihuolto Oy
Tulkkilantie 2
32800 KOKEMÄKI

Harjavan kaupungin vesihuoltolaitos
Harjavallankatu 13
29200 HARJAVALTA

Toimitusjohtaja Markus Virtanen
markus.virtanen@kokemaki.fi

Vesihuoltopäällikkö Marianna Aikala
marianna.aikala@harjavalta.fi

Muistutuksen laatimisessa asiantuntijana on toiminut Suomen Pohjavesiteknikka Oy,
DI Petri Reijonen ja DI Pihla Bergholm.

Muistutus

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on kuuluttanut Väyläviraston maankaatopaikan toteuttamista koskevan lupahakemuksen. Hakemus liittyy Äimälä-Aro tasoristeysten poistohankkeeseen, jossa poistettavia pilaantumattomia ylijäämämaa-aineksia sijoitetaan hakemuksen mukaiselle maankaatopaikalle. Hakemuksen mukainen hankealue sijoittuu Kokemäelle kiinteistölle 271-411-2-53. Sijoitusalue koostuu kahdesta osasta, joille on arvioitu sijoitettavan noin 100 000 m³-ktr maa-aineksia.

Muistutuksenaan Väyläviraston maankaatopaikkaa koskevasta ympäristölupahakemuksesta Kokemäen Vesihuolto Oy ja Harjavan kaupungin vesihuoltolaitos toteavat, ettei ympäristölupaa tulisi myöntää, sillä hanke sijoittuu tutkimusten perusteella pohjavesialueelle ja hankkeella voi olla vaikutuksia pohjaveden määrään ja laatuun. Hanke voi aiheuttaa pohjaveden pilaamiskiellon vastaisia seurauksia ja hankkeesta aiheutuva haitta yleiselle edulle on suurempi kuin siitä saatava yksityinen etu. Jos lupakäsittelyä kuitenkin halutaan jatkaa, edellyttää se kohdekohtaisia pohjavesitutkimuksia ja vesilupakäsittelyä.

Perusteluinaan muistutuksen antajat toteavat seuraavaa:

Pohjavesialue

Suunniteltu maankaatopaikka-alue sijaitsee Järilänvuoren luokitellun pohjavesialueen vieressä sen välittömässä läheisyydessä. Järilänvuoren pohjavesialue on 1-luokan vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue. Pohjavesialue on hydraulisessa yhteydessä Koomankangas-Ilmijärven 1-luokan pohjavesialueeseen, ja yhteensä näillä pohjavesialueilla on tällä hetkellä käytössä seitsemän vedenottamo ja lisäksi vielä yhdelle on jo myönnetty vesilupa. Pohjavesialueilta saatavasta vedestä ovat riippuvaisia Kokemäen ja Harjavallan kaupungit, Nakkilan kunta sekä Harjavallan suurteollisuuspuisto. Järilänvuoren pohjavesialueella on myös käynnissä alueellisesti erittäin merkittävä tekopohjavesihanke, joka toteutuessaan turvaisi yli 70 000 ihmisen vedensaantia tulevaisuudessa Satakunnassa.

Molemmilla pohjavesialueilla on todettu pitkäaikaista pohjaveden pinnankorkeuden laskua, jonka voidaan arvioida alkaneen ainakin 1900-luvun alkupuoliskolla, ellei aiemminkin. Pohjavesialueilla on tehty tutkimusta pinnankorkeuksien laskun syistä (Vesitasehanke: Suomen Pohjavesitekniikka Oy, 2021 ja 2024; Bergholm, 2023) ja tulosten perusteella yhtenä syynä pinnankorkeuksien laskulle ovat pohjavesialueen reuna-alueiden laajat maa- ja metsätalouden kuivatusojitukset, etenkin pohjavesialueiden itäpuolella.

Pohjavesi virtaa luokitellulta pohjavesialueelta kohti suunniteltua maankaatopaikkaa eikä sijoitusalueen ja luokitellun pohjavesialueen välissä ole pohjaveden virtausta rajoittavaa kalliokynnystä tai tiiviitä maakerroksia, kuten myös hakemusasiakirjoissa on mainittu. Suunnitellun maankaatopaikka-alueen läheisyydessä on myös havaittu pohjaveden purkautumista alueen ojiin (Åkerman, 2023). Hakemuksen mukainen alue on siis virtausyhteydessä luokiteltuun pohjavesialueeseen. Lisäksi Vesitasehankkeen tutkimustulosten perusteella on tehty ehdotus mm. Järilänvuoren pohjavesialueen rajauksen muuttamisesta, jossa hakemuksen mukainen maankaatopaikka sijoittuu pohjavesialueelle.

Koska hankealueen on luonnontieteellisin tutkimuksin todettu olevan virtausyhteydessä luokiteltuun pohjavesialueeseen, voidaan sen katsoa olevan pohjavesialuetta. Asiassa olennaista on, että pohjavesialuerajaukset eivät ole oikeudellisesti sitovia vaan hankkeen sijoittuminen on aina selvitettävä kohdekohtaisilla pohjavesi- ja maaperätutkimuksilla. Asia on ratkaistu voimassa olevalla oikeuskäytännöllä (KHO 2015:45), jossa on todettu seuraavaa: *”Vaikka pohjavesialueiden hallinnolliset luokitukset ja rajaukset voidaan sinänsä ottaa huomioon lupamennettelyissä, näille ei tulisi antaa pohjavesiolosuhteiden arvioinnissa ratkaisevaa merkitystä. Pohjavesialueiden rajaukset eivät perustu seikkaperäisiin luonnontieteellisiin tutkimuksiin, eikä alueita ole rajattu hallintopäätöksellä, minkä vuoksi ne eivät sido lupa- ja valitusviranomaisia. Pohjavesialueiden rajauksen tarkoituksena ei ole laatia yksityiskohtaista kartoitusta alueen pohjavesitilanteesta, vaan ainoastaan hankkia hydrologista perustietoa pohjavesialueiden sijainnista. Pohjavesialueiden rajauksia voidaan myös muuttaa, mikäli esimerkiksi ympäristölupaprosessin yhteydessä kertyy tarkempaa hydrogeologista tutkimustietoa alueen pohjavesiolosuhteista.”* Vastaavasti on todettu myös KHO:n päätöksessä 27.3.2020 t. 1433.

Muistutuksen antajat korostavat, että vedenottamoiden kanssa samalle pohjavesialueelle sijoittuva maankaatopaikka voi aiheuttaa haittaa vedenhankinnalle ja siten vaarantaa hyvälaatuistaen talousveden saannin.

Vaikutukset pohjaveden määrään ja laatuun

Hakemusasiakirjoissa on esitetty, että ”Hakijan näkemyksen mukaan pohjaveden laatu tai määrä ei vaarannu, sillä sijoitettavat ylijäämämaat eivät sisällä pilaantuneita maa-aineksia, tai

muutakaan sellaista jätettä, joka pohjaveden määrällistä tai laadullista tilannetta voisi heikentää”. Perusteluna on esitetty, että sijoitettavien maa-ainesten haitta-ainepitoisuudet alittavat valtioneuvoston asetuksessa 214/2007 esitetyt alemmat ohjearvot.

Muistutuksen antajat huomauttavat, ettei maa-ainesten pilaantumattomuudella voida perustella sitä, ettei pohjaveden määrälle aiheudu vaikutuksia. Muita perusteluja hakija ei ole hakemusiakirjoissa antanut sille, ettei hankkeella ole vaikutusta pohjaveden määrään.

Muistuttajat toteavat, että maankaatopaikalla voi olla vaikutuksia pohjaveden laadun lisäksi myös määrään. Hakemusiakirjoissa on esitetty, että maankaatopaikkaa varten täyttöalue ympäröidään reunaojilla ja alueen hulevedet johdetaan avo-ojia pitkin laskeutusaltaaseen ja sieltä edelleen laskuojaan. Suunnitelmia ojitusten toteutuksesta (mm. syvyys) ei ole hakemusiakirjoissa esitetty, mutta kuten hakemusiakirjoissakin on todettu, pohjaveden pinta suunnitellulla maankaatopaikka-alueella on ylempänä kuin alueen ojien purkutaso. Suunnitellun maankaatopaikan eteläreunalla sijaitsevassa havaintoputkessa T26 on viimeisimmässä mitauksessa pohjaveden pinnaksi mitattu 50,55 m mpy (N2000, 21.3.2025), kun taas Åkermanin (2023) kartoituksen perusteella alueen ojien purkutaso on korkeimmillaan noin tasolla 47,5 m mpy. Näin ollen alueen ojitaminen maankaatopaikkaa varten ja ojitusten parantaminen aiheuttaa pohjaveden purkautumista ojiin ja siten laskee pohjaveden pintoja. Vesitasehankkeen tutkimuksissa on todettu ojitusten pohjaveden pinnankorkeutta alentavien haitta-vaikutusten leviävän ojitetulta alueelta siihen virtausyhteydessä olevalle pohjavesialueelle (Bergholm, 2023).

Pohjaveden laatuvaikutusten osalta muistutuksen antajat toteavat, ettei hakemusiakirjoissa ole esitetty sitä, miten varmistutaan läjitettävien maa-ainesten pilaantumattomuudesta. Hakemusiakirjoissa mainitaan, että raja-arvona haitta-aineille käytetään valtioneuvoston asetuksen 214/2007 liitteessä 1 esitettyjä alempia ohjearvoja. Sitä ei kuitenkaan ole kerrottu, miten maa-aineksestä otetaan näytteitä ja mitkä haitta-aineet näytteistä analysoidaan. Asiaan liittyen lausunnon antajat nostavat esiin hakemuksen kohdan: ”Vastaanottoalueen vastaava hoitaja huolehtii viranomaisten ohjeistuksen mukaisesti mm. siitä, että – alueelle tuotavista maa-aineksista on tehty tarvittaessa viranomaisen mahdollisesti edellyttämät analyysit –”.

Lisäksi muistutuksen antajat nostavat esiin, että läjitettävien maa-ainesten ominaisuudet aiheuttavat riskin pohjaveden laadulle riippumatta maa-aineksen pilaantumattomuudesta. Hakemusiakirjoista ilmenee, että läjitettävät maat tuodaan Järilän peltoalueelta ja niiden voi olettaa olevan savi- ja silttipitoisia. Huonosti vettä läpäisevän maa-aineksen läjittäminen pohjavesialueelle todennäköisesti vähentää pohjaveden happipitoisuutta ja siten lisää metallien pitoisuuksia pohjavedessä. Lisäksi hienoaaines voi aiheuttaa pohjaveden samentumista. Näin ollen hienojakoiset maat muodostavat riskin pohjaveden laadulle.

Johtopäätös

Edellä esitetyillä perusteilla ympäristölupahakemus tulee hylätä, koska hanke aiheuttaa vaaraa pohjaveden määrälle ja laadulle ja hanke sijoittuu tutkimusten perusteella pohjavesialueelle. Hankkeen vaatima alueen ojitaminen ja ojitusten parantaminen aiheuttaa riskin pohjaveden määrälle, koska se laskee pohjaveden pinnankorkeuksia myös hankealueen ulkopuolella. Lisäksi pohjavesialueelle läjitettävistä maista aiheutuu riski pohjaveden laadulle riippumatta niiden pilaantumattomuudesta, mikä on pohjaveden pilaamiskiellon vastaista. Jos lupa-
käsittelyä kuitenkin halutaan jatkaa, edellyttää se kohdekohtaisia pohjavesitutkimuksia ja vesilupakäsittelyä.

Muistuttajien vedenhankinta on riippuvainen pohjavesialueelta saatavasta pohjavedestä. Hankkeesta on edellä esitetyn perusteiden haistaa yleistä etua edustavalle vedenhankinnalle ja pohjavesialueen käytettävyydelle. Hankkeesta yleiselle edulle aiheutuva haitta on suurempi kuin siitä saatava yksityinen etu.

Kokemäellä 9. toukokuuta 2025
Kokemäen Vesihuolto Oy

Harjavallassa 9. toukokuuta 2025
Harjavalan kaupungin vesihuoltolaitos

Markus Virtanen
Toimitusjohtaja

Marianna Aikala
Vesihuoltopäällikkö

Viitteet

Bergholm, Pihla. 2023. Maa- ja metsätaloustalouden ennallistamisen vaikutus pohjaveden pinnankorkeuksiin. Diplomityö.

Suomen Pohjavesitekniikka Oy. 2021. Köyliönjärvi-Harjavalta harjujakson vesitaseen selvittäminen, Vesitasehanke, vaihe 1, raportti.

Suomen Pohjavesitekniikka Oy. 2024. Köyliönjärvi-Harjavalta harjujakson vesitaseen selvittäminen, Vesitasehanke, vaihe 2, raportti.

Åkerman, Roosa. 2023. Maa- ja metsätaloustalouden pohjavesivaikutteisuuden kartoittaminen Harjavalan ja Köyliönjärven välisellä harjualueella. Opinnäytetyö.

SIGNATURES

ALLEKIRJOITUKSET

UNDERSKRIFTER

SIGNATURER

UNDERSKRIFTER

This documents contains 4 pages before this page
Dokumentet inneholder 4 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 4 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 4 sider før denne side

Detta dokument innehåller 4 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende